

Učitel matematiky

Dag Hrubý

K učebnicím matematiky na gymnáziu

Učitel matematiky, Vol. (1992), No. 1, 9–10

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/152041>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1992

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

je užitečný čin a přál bych si, aby si tato instituce vydobyla místo v naší společnosti.

=====

K UČEBNÍM MATEMATIKY NA GYMNAZIU

Dag HRUBÝ, gymnázium Jevíčko

V současné době zpracovává MŠMT ČR novou koncepci základního, středního a učňovského školství. Na definitivní koncepci příslušného typu škol závisí definitivní podoba učebních osnov, od níž se teprve může odvíjet tvorba definitivních učebnic. Rád bych v této souvislosti upozornil na dva problémy, které by měly být nově a zodpovědně posouzeny.

První problém se týká poskytování učebnic žákům gymnázia. Jsem středoškolský učitel na gymnáziu, takže mé poznámky se týkají spíše příslušných středoškolských učebnic. V minulém režimu se často připomínalo, že žáci našich škol dostávají učebnice zdarma. Byla to ovšem jedna z mnohých polopравd, protože se už neříkalo, že žáci musí učebnice na konci školního roku zase vrátit. Žáci nedostávali tedy učebnice zdarma, ale byly jim pouze půjčovány, což je podstatný rozdíl. Do takto zapůjčených učebnic nemohli vpisovat poznámky, podtrhávat či jinak graficky zpracovávat text. Ve vyšších ročnících neměli žáci učebnice z nižších ročníků a neměli tedy možnost vracet se k dříve probrané látce. Argumenty pedagogů pesimistů, že by si žáci stejně neopakovali, i kdyby učebnice měli, neobstojí. Důsledkem toho všeho je, že žáci střední školy nemají zvládnuté základní dovednosti týkající se práce s učebním textem, a pokud odcházejí na vysokou školu, jsou v tomto smyslu zcela nepřipraveni. Takto pojatý systém distribuce pokládám za zcela nevyhovující z hlediska vzdělávacího. Druhým, možná ještě horším důsledkem je vliv na formování žakovy osobnosti. Většina studentů si učebnic neváží, zachází s nimi nešetrně. Řada učebnic po jediném školním roce putuje do světa. Hlavní příčinou tohoto neutěšeného stavu je okolnost, že žáci nemají učebnice ve svém vlastnictví.

Navrhuji, aby učebnice nebyly žákům půjčovány, ale aby si je za "rozumnou cenu" mohli kupovat. Obavy pracovníků vydavatelství, že by to způsobilo velký nárůst vydaných titulů, jsou oprávněné jen do jisté míry. Některé učebnice by jistě prodali žáci vyšších ročníků žákům nižších ročníků, takže by to šlo zorganizovat tak, aby byly problémy co nejmenší.

Rovněž finanční podpora ve zdůvodněných případech by neměla být nepřekonatelnou překážkou.

Druhým problémem, kterým se chci dále zabývat, je otázka vlastních učebnic matematiky pro gymnázia. V neustále se měnících podmínkách našeho školství se mi zdá nevhodné psát učebnice po jednotlivých ročnících. Domnívám se, že daleko vhodnější by bylo napsat učebnice t e m a t i c k y. Takové učebnice by byly imunní proti změnám v osnovách a v příslušných reediciích by se snadněji upravovaly. Maximalistické množství učiva by umožňovalo výběr, brožovaný výtisk zase únosnou cenu. Garantem takových učebnic musí být do budoucna Jednota českých matematiků a fyziků.

Na závěr svého příspěvku uvádím svoje představy, jak by takové učebnice měly vypadat. Učebnic by bylo sedm a jejich členění by bylo následující:

Učebnice A: Logika a teorie množin pro gymnázia

B: Aritmetika pro gymnázia

C: Algebra pro gymnázia

D: Kombinatorika, pravděpodobnost a statistika pro gymnázia

E: Analytická geometrie pro gymnázia

F: Matematická analýza pro gymnázia

Podrobnější členění těchto učebnic najdete v mém článku "K učebnicím matematiky na gymnáziu", který byl uveřejněn v 9. čísle časopisu Matematika a fyzika ve škole, roč. 20 /květen 1990/, str. 634 - 643.

R e d a k č n í p o z n á m k a :

Tvorba učebnic, jejich pojetí a didaktické zpracování je předmětem širokého zájmu učitelské veřejnosti. Příspěvek D. Hrubého je návrhem jednoho z možných řešení učebnic matematiky pro gymnázia. Předkládáme ho jako příspěvek do diskuse na toto aktuální téma. Vážení přátelé, své připomínky, návrhy náplně a tematického členění budoucích učebnic matematiky pro gymnázia zasílejte na adresu předsedy pobočky JČMF v Pardubicích /František Janeček, gymnázium, 534 01 Holice/, která je garantem za činnost odborné skupiny didaktiků matematiky pro gymnázia. Děkujeme Vám za Vaše pochopení a spolupráci.